

Suomen maisema-arkkitehtiliitto
Finlands landskapsarkitektförbund

Vasa salutorget inbjudningstävling

V A S A
V A S A .

TÄVLINGSPROGRAM

Anmälningstid till tävlingen 11.3.- 29.3.2022

Tävlingstid 7.4.- 8.7.2022

Innehåll

1. Tävlingsinbjudan

1.1. Tävlingsarrangör, tävlingsformochspråk.....	3
1.2. Tävlingsens bakgrund och syfte.....	3
1.3. Annonsering om tävlingen.....	3
1.4. Tävlingstidtabellen.....	3
1.5. Val av deltagare.....	5
1.6. Anmälningsskild.....	6
1.7. Tävlingsförslag och arvoden.....	7
1.8. Jury.....	7
1.9. Tävlingsregler och godkännande av tävlingsprogrammet.....	7

2. Tävlingstekniska uppgifter

2.1. Tävlingsens utgångsmaterial och information.....	8
2.2. Frågor om tävlingsprogrammet.....	9
2.3. Framläggandet av, användningsrätten till och returneringen av tävlingsförslagen.....	9
2.4. Avgörandet av tävlingen och publiceringen av resultaten.....	9
2.5. Fortsatta åtgärder efter tävlingen.....	9

3. Tävlingsuppgift

3.1. Avgränsningen av tävlingsområdet.....	10
3.2. Planeringstävlingens mål.....	11

4. Beskrivning av tävlingsområde och omgivning

4.1. Beskrivning av området.....	12
4.2. Områdets naturförhållanden.....	20
4.3. Områdets historiska skeden.....	21
4.4. Planer som upprättats	22
4.5. Strategier som styr planeringen.....	23

5. Planeringsanvisningar

5.1. Allmänna anvisningar.....	24
5.2. Översiktsplan för torgområdet, delområde 1.....	25
5.3. Uppdatering av gågatan, delområde 2.....	27
5.4. Handelsplanen mellan Hovrättsplanen och Sandögatan, delområde 3.....	28
5.5. Vasaesplanadens och Handelsplanadens korsningsområde, delområde 4.....	28

6. Tävlingsens bedömning

6.1. Bedömningskriterier.....	29
6.2. Val av vinnare.....	29

7. Anvisningar för upprättandet av tävlingsförslagen

7.1. Tävlingsdokument och framställningssättet som krävs.....	30
7.2. Tävlingssekretess.....	31
7.3. Inlämnandet och förkastningsgrunder av tävlingsförslagen	31

Vasa stad
Planläggning & Kommunteknik

KYRKOEPLANADEN 26, 65100
Tfn +35840 563 6635
www.vasa.fi

1. Tävlingsinbjudan

1.1. Tävlingens arrangör, tävlingsform och språk

Vasa stad ordnar en planeringstävling som gäller Vasa salutorgs område i samarbete med Finlands landskapsarkitektförbund (MARK). Tävlingen ordnas som en tävling för inbjudna mellan dem som anmält sig till tävlingen och vidare valts bland dessa. Tävlingsförslaget ska upprättas på finska eller svenska. Tävlingsprogrammet publiceras på finska och svenska, bilagorna i huvudsak på finska. Bedömningsprotokollet publiceras på finska och svenska. Vid möjliga konfliktsituationer efterföljs det finskspråkiga programmet. Ansvarig arrangör för tävlingen är Vasa stads planläggning och kommunteknik. Syftet med tävlingen är att den ska utgöra ett förfarande för val av planerare i enlighet med upphandlingslagen. Granskningsområdet och planeringsområdet har märkts ut på lägeskartan (bilaga 1).

1.2. Tävlingens bakgrund och syfte

Under de senaste åren har det riktats tryck på förändringar på Vasa salutorgs område för att förbättra livskraften i centrum. I enkäter som har gjorts för användarna av torget och promenadcentrum och i de kommentarer som användare och företagare har gett på planerna konstateras bl.a. att torget är för öppet och det önskas mera aktiviteter på det. Men områdets och hela stadens kulturhistoriska värden och också vissa torgaktiviteter kräver att torget har ett tillräckligt stort öppet rum. Lösandet av den konflikt som dessa två saker medför är en av de centralaste utmaningarna som bör beaktas i planerna.

År 2021 undersöktes parkeringsanläggningens konstruktioner och i samband med det undersökte en arborist träden på torgområdet och på gågatan mellan Rådhusgatan och Vasaesplanaden. Undersökningarna visade att parkeringsanläggningens konstruktioner och alla träd i området kräver förnyande.

Syftet med planeringstävlingen är att uppnå en funktionellt och stadsbildsmässigt högklassig och genomförbar lösning för Vasa salutorg och dess omgivning som kan användas som underlag för den fortsatta planeringen av projektet. Lösningen ska på ett hållbart sätt stöda centrumets kulturhistoriska värden, livskraft, trivsamhet och öka stadsmiljöns mångformighet. Centralt är att beakta att området är tillgängligt och barnvänligt.

Tävlingen genomförs med beslut av Vasa stadsstyrelses stadsmiljönämnd (2.2.2022).

1.3. Annonsering om tävlingen

Anmälningförfarandet och urvalsgrunderna för de tävlande har presenterats i upphandlingsannonsen, som **publiceras 11.3.2022** i portalen Tarjouspalvelu.fi på adressen <https://tarjouspalvelu.fi/teese>. Om tävlingen annonseras och uppdateras uppgifterna dessutom på webbsidorna för tävlingen på adressen www.vaasa.fi/kauppatorin-suunnittelukilpailu. Om tävlingen annonseras också på Finlands landskapsarkitekters och Grönmiljöförbundets forum.

Tävlingsprogrammet publiceras som en pdf-fil. Programmet och tävlingsbilagorna kan laddas ner på tävlingens webbsidor och tarjouspalvelu.fi-portalen.

1.4. Tävlingstidtabellen

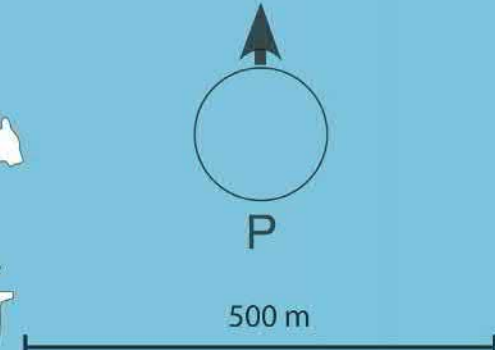
-
- Tävlingsinbjudan publiceras i portalen Tarjouspalvelu.fi 11.3.2022
 - Anmälan till tävlingen går ut 29.3.2022 kl. 23:59**
 - Val av tävlande senast 6.4.2022
 - Frågor om tävlingen ska skickas senast 17.3.2022 före kl. 15.00 via portalen Tarjouspalvelu.fi
 - Frågor angående deltagandebegäran besvaras senast 22.3.2022
 - Presentation av tävlingen vid ett seminarium 11.4.2022 för dem som valts till tävlingen
 - Tävlingstiden går ut och arbetena ska lämnas in senast 8.7.2022 kl. 15.00**
 - Planerna kan kommenteras under juli-augusti 2022
 - Syftet är att tävlingsresultatet ska publiceras under höst 2022.

Pohjoinen Kaupunginselkä
Norra Stadsfjärden

Suunnittelualue

Tarkastelualue

Eteläinen Kaupunginselkä
Södra Stadsfjärden

Kaavoittajan karttapalvelu 2022

1.5. Val av deltagare

Bland dem som inom utsatt tid anmält sig och uppfyller minimikrav inbjuds till tävlingen fyra (4) arbetsgrupper som juryn väljer som beskrivet nedan. Tävlingsjurymedlemmar och sekreterare samt dessas företagspartner är jäviga att delta i tävlingen. Jäviga är också de personer som deltagit i beredningen av tävlingsprojektet eller det beslutsfattande som gäller det och dessas företagspartner.

För att säkerställa tävlingen kvalitet och idérikedom väljer juryn arbetsgrupperna utifrån utbildning, arbetserfarenhet och bästa referenser. Tävlingsarrangörerna kontrollerar att behörighetsvillkoren uppfylls utgående från uppgifterna i kandidaternas anmälningsdokument.

Inbjudan till den egentliga tävlingen sänds per e-post till huvudplaneraren i de arbetsgrupper som blivit valda och information om detta till alla arbetsgrupper, som anmält sig, senast 6.4.2022.

Minimikrav

A) Minimikrav: utbildning

Arbetsgruppen är branschövergripande och i den ingår minst tre (3) professionella inom olika planeringsområden. I arbetsgruppen ska finnas som namngivna medlemmar minst en landskapsarkitekt och en sakkunnig på konstruktionsplanering.

- Landskapsarkitekten ska ha högre högskoleexamen.
- Sakkunnig på konstruktionsplanering ska ha högskoleexamen i branschen.
- Den övriga arbetsgruppen kan utgöras av t.ex. en arkitekt, en landskapsplanerare, en belysnings- eller elplanerare, en person som är meriterad inom konst eller en tillgänglighetssakkunnig.

Arbetsgruppen ska inom sig utnämna en huvudplanerare, som ska ha landskapsarkitekts, arkitekts, planeringshortonoms, miljöplanerares eller motsvarande högre högskoleexamen. Vidare ska för huvudplaneraren utnämnas en ersättare, som till sin behörighet motsvarar ovan nämnda.

Landskapsarkitekten och sakkunnig på konstruktionplanering kan endast vara medlem i en arbetsgrupp. De tävlande kan komplettera sin arbetsgrupp under tävlingskedets gång. Övriga ändringar ska diskuteras med tävlingsarrangören.

B) Minimikrav: arbetserfarenhet och referenser

Minst en i arbetsgruppen bör ha arbetserfarenhet och referenser som gäller planeringsobjekt i ett offentligt urbant uterum i en stad av Vasas storlek eller större, och i dem ska ingå grönplanering. Varje person som ingår i arbetsgruppen bör ha referenser på minst 3 objekt under de senaste 10 åren. Referenserna ska vara personreferenser.

- Landskapsarkitekten ska ha 5 års arbetserfarenhet av arbeten i branschen. Referenserna skall vara från motsvarande planeringsobjekt för urbana, allmänna utomhusplatser.
- Sakkunniga på konstruktionsplanering ska ha 5 års arbetserfarenhet av arbeten i branschen och referenser av planering av uterum däckskonstruktioner.
- Huvudplaneraren ska ha 5 års arbetserfarenhet som ansvarig planerare av arbeten inom den bransch som motsvarar utbildningskravet samt erfarenhet av projektledningsuppgifter för planer gällande offentliga urbana uterum vilka motsvarar tävlingsarbetet. Två av referenserna ska gälla redan färdigställda objekt eller objekt som färdigställs, där hen har innehaft en betydande roll, såsom ansvarig planerare, huvudplanerare eller projektchef. Erfarenheten ska tidsmässigt utgöra minst hälften av planeringsprojektets sammanlagda varaktighet.

Valsätten

Tävlingsdeltagarna väljs på två sätt:

1. Tre (3) tävlingsgrupper väljs bland de arbetsgrupper som uppfyller minimikraven i A och B, och har visat särskilda meriter i sin utbildning och sina referenser.

Som särskild merit i utbildning räknas:

- arbetsgruppens mångsidiga kunnande, såsom medlemmarnas visade sakkunskap inom olika bransher.

Till referensernas specialmeriter räknas:

- placering i värdefulla miljöer, såsom RKY-områden
- genomförda motsvarande objekt
- unika, funktionella miljöer som sporrar till att leka
- tidigare tävlingsframgång med anknytning till offentliga uterum i Finland och Norden (1:a, 2: och 3:e pris)

Om det i valet av arbetsgrupp inte uppstår tre klart bästa tävlingsgrupper kan prisnämnden bestämma arbetsgrupper jämlikt genom lottdragning utifrån de utvärderade arbetsgrupperna.

2. Dessutom lottas en (1) tävlande bland alla andra arbetsgrupper som uppfyller minimikraven i A och B.

Bland de arbetsgrupper som bedömts vara jämbördiga och som uppfyller minimikraven lottas en tävlingskandidat som inte blivit vald i den tidigare punkten.

Arbetsgrupp

För att tävlingsuppdraget ska kunna utföras med framgång rekommenderas det att arbetsgruppen utöver en arkitekt, landskapsarkitekt och konstruktionsplanerare också har åtminstone tillräcklig kompetens i trafikplanering till sitt förfogande.

Arbetsgruppen ska ha kompetens och beredskap till fortsatt planering av stadsmiljön i överensstämmelse med sitt förslag och till att ge sakkunnigservice under byggnadstiden. En trafikplanerare och en arkitekt ska utnämnas senast i avtalet om fortsatt planering, ifall arbetsgruppen får uppdraget att utföra den fortsatta planeringen.

1.6. Anmälningsskildokument

De tävlande anmäler sig till tävlingen elektroniskt genom portalen Tarjouspalvelu.fi. Ansökan om deltagande ska delvis göras på en registreringsblankett i portalen och delvis på en särskild blankett som laddas ner i portalen. Den blankett som ska laddas ner och alla begärda utredningar och andra dokument ska fogas till deltagaransökan innan ansökan sänds. Anmälningsskildokumentet med bilagor (bilagorna i pdf-format, max 10 MB) ska vara sända **29.3.2022 klockan 23.59**.

Uppgifter som behövs för anmälan:

A) anmälningsskildokument (laddas ner i portalen Tarjouspalvelu.fi), där det uppges:

- arbetsgruppens namn,
- huvudplanerarens och de övriga planerarnas namn,
- huvudplanerarens suppleant,
- arbetsgruppens medlemmars utbildningsnivå, plats och tidpunkt för avläggandet av examen
- fritt formulerad beskrivning av arbetsgruppens branschövergripande kompetens,
- arbetserfarenheten hos arbetsgruppens nyckelpersoner,
- kontonummer och betalningsuppgifter för betalning av arvode

B) referensförteckningar

Referenserna kan anges fritt formulerade. Utöver det här ska referensen presenteras verbalt på högst ett ark i A4-format, där fontstorleken är som minimum 9 och där följande saker framgår:

- referensarbetets väsentliga innehåll,
- planeringsår och/eller året som det färdigställts,
- arbetsmängd för en person som föreslagits till arbetsgruppen och hans roll i referensprojektet.

Tävlingsarrangörerna kan kräva att dokument som preciserar anmälningsskildokument ska lämnas in, och de ska lämnas in inom två dagar från begäran om dem.

1.7. Tävlingsförslag och arvoden

Enligt juryns beslut betalas till alla arbetsgrupper som upprättat ett godkänt förslag och inbjudits till tävlingen ett arvode på 20 000 euro (moms 0 %). Varje arbetsgrupp får lämna bara ett förslag. Från arvodet innehålls inte separat MARK:s kostnader. Vasa stad betalar arvoden till arbetsgrupperna och MARK enligt avtal. Om den fortsatta planeringen av tävlingsområdet kommer man i första hand att ingå avtal med det vinnande laget.

Varje arbetsgrupp kan namnge sitt tävlingsförslag enligt eget önskemål. Staden kan fritt använda namnförslaget, t.ex. för att göra reklam för tävlingen och området.

1.8. Jury

I juryn ingår följande medlemmar:

Markku Järvelä, sektordirektör, Vasa stad
Gretel Hemgård, landskapsarkitekt, MARK, Finlands landskapsarkitektförbund rf
Sami Heikkinen, arkitekt, SAFA, Finlands Arkitektförbund rf
Päivi Korkealaakso, planläggningsdirektör, Vasa stad
Jukka Talvi, kommunteknikdirektör, Vasa stad
Max Jansson, verkställande direktör, VisitVaasa
Outi Orhanen, byggnadsforskare, Österbottens museum
Kai Luoma, Stadsmiljönämndens ordförande
Maija Ovaska, ledamot i Stadsmiljönämnden
Helena Iltanen, landskapsarkitekt, Vasa stad

Juryns sekreterare är grönområdesplanerare Hanna Vallinmäki från Vasa stad. Ordförande är stadsmiljödirektör Markku Järvelä.

Juryn hör enligt sitt övervägande sådana sakkunniga som anses nödvändigt, såsom till exempel tävlingens styrgrupp, tillgänglighetssakkunniga, ungdomsfullmäktige, sakkunniga inom idrotts- och kulturtjänsterna och konstsakkunniga. De sakkunniga och juryns sekreterare deltar inte i bedömningen av tävlingsarbetena. Strävan är att juryns beslut ska vara enhälligt. Vid behov är det ordförandens röst som avgör.

Till styrgruppen hör sakkunniga från Vasa stads planläggning, kommunal teknik, museum, Visit Vasa och Vasa företagare. I uppgörandet av tävlingen har följande styrgrupp deltagit:

Siri Gröndahl	Magnus Söderström
Hanna Vallinmäki	Harri Heino
Heli Karjula	Aripekka Pietiläinen
Timo Viitala	Mari Pohjanniemi-Kivi
Outi Orhanen	Helena Iltanen
Markku Litmanen	

1.9. Tävlingsregler och godkännande av tävlingsprogrammet

I tävlingen iakttas detta tävlingsprogram och Finlands landskapsarkitektförbunds tävlingsregler, vilka de tävlande visar att de godkänt genom att de deltar i tävlingen. Det här tävlingsprogrammet är godkänt av MARK:s tävlingskommitté och den jury som utsetts för tävlingen.

Suomen maisema-arkkitehtiliitto
Finlands landskapsarkitektförbund

2. Tävlingsstekniska uppgifter

2.1. Tävlingens utgångsmaterial och information

Det material som gäller tävlingens anmälningsskede och övrigt utgångsmaterial finns tillgängligt från och med 11.3.2022 på webbsidorna www.vaasa.fi/salutorget-planeringstavling/ och i portalen Tarjouspalvelu.fi (<https://tarjouspalvelu.fi/teese>). På webbsidorna ges information om saker i anslutning till tävlingen också under tävlingens gång. Tävlingskedets material kan laddas ner i portalen Tarjouspalvelu.fi. Inbjudan till tävlingskedet skickas ut till utvalda arbetsgrupper med begränsat förfarande, varefter tävlingskedets material är tillgängligt på Tarjouspalvelu.fi-portalen. från och med 7.4.2022.

Material under anmälningsskedet

- Tävlingsprogram
- Bilagor till tävlingsprogrammet:
 1. Lägeskarta (jpg)
 2. Avgränsningen av tävlingsområdet (jpg)
 3. Sammanställning av planen för promenadcentrum och torget 1999 – 2016
 4. Övergripande plan för Vasas promenadcentrum 2020
 5. Genomförandeplan av utvidgning av gågatan 2021
 6. Detaljplanebeskrivning
 7. Fotografier från området
 8. Flygbilder över området

Material under tävlingskedet

- Baskarta och skärningar (dwg)
- Ritningar över torget och torgparkeringen
- Ritningar över estraden
- Fasaderna runt torget
- Torgkarta + tillägg
- Rör- och ledningskartor
- StreetSmart-rättighet (temporär)
- SketchUp-modell
- Sammanställning av resultaten av åsiktsenkäter
- Torgparkeringens revisionsrapport 2021
- Trädkartläggning för torget 2021

Tävlingskedets bakgrundsmaterial

- Vasa kulturmiljöutredning. Stadsplaneringen i Vasa 2010
- Programmet för främjande av gång och cykeltrafik 2021
- Vasa stads strategi 2022 - 2025
- Levande stadskärnor rf:s publicering om livskraften jämte bilagor

Länkar

- Finlands landskapsarkitektförbunds tävlingsregler
<https://www.m-ark.fi/kilpailut/kilpailusaannot/>
- Vasa stads karttjänst
<https://kartta.vaasa.fi/IMS/sv/Map>
- Delgeneralplan för centrum
www.vaasa.fi/sv/delgeneralplan-for-centrum-2040/
- Vasa stads esplanader och brandgator RKY
http://www.kulturmiljo.fi/read/asp/rsv_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1708
- Tillgänglighetskartläggningar från området
<https://www.arcgis.com/apps/dashboards/9ed75984cd8a44b6a4d13e3b-4376f5a5>
- Barnvänlig kommun modell
<https://www.unicef.fi/unicef/tyomme-suomessa/lapsiystavallinen-kunta/>

2.2. Frågor om tävlingsprogrammet

Under anmälningsskedet har de tävlande möjlighet att ställa frågor i anslutning till tävlingsprogrammet i portalen Tarjouspalvelu.fi (<https://tarjouspalvelu.fi/teese>) efter att tävlingstiden inletts **senast 17.3.2022 kl 15:00**. Svaren på frågorna publiceras i portalen Tarjouspalvelu.fi senast 22.3.2022. Frågor som uppkommer under tävlingstiden kan man också ställa vid tävlingsseminariet 11.4.2022.

2.3. Framläggandet av, användningsrätten till och returneringen av tävlingsförslagen

Tävlingens ansvariga arrangör lägger fram tävlingsförslagen på tävlingens webbsidor för publik att kommentera under tiden juli-augusti så allmänheten får kommentera dem. Juryns protokoll läggs fram när tävlingen har blivit avgjord.

Äganderätten till samtliga tävlingsförslag överförs till Vasa stad. Upphovsrätten till förslagen blir kvar hos dem som gjort tävlingsförslagen. Genom att sända in ett tävlingsförslag ger upphovspersonerna Vasa stad rätt att i den slutliga planeringen av salutorgsområdet använda de idéer eller delar av dem som har presenterats i tävlingsförslaget utan tilläggsersättningar i enlighet med upphovsrättslagen. Tävlingsarrangörerna och Finlands landskapsarkitektförbund MARK har rätt att publicera förslagsmaterialet utan ersättning. I anslutning till publiceringen ska alltid upphovspersonen för förslaget nämnas.

De som fått uppdraget har rätt att utnyttja teman och idéer i förslagen hos de övriga som fått arvode enligt upphovsrättslagen och enligt det som överenskommits i tävlingsprogrammet.

2.4. Avgörandet av tävlingen och publiceringen av resultaten

Strävan är att tävlingen avgörs under hösten 2022. Tävlingsresultatet publiceras på tävlingens webbsidor, i MARK:s informationskanaler samt vid en tillställning dit alla tävlande bjuds in. Juryns protokoll med eventuella bilagor delas ut till samtliga tävlingsdeltagare.

2.5. Fortsatta åtgärder efter tävlingen

Juryn framlägger ett förslag om de fortsatta åtgärderna för tävlingen till tävlingsarrangören. Tävlingsarrangören avtalar om den fortsatta planeringen i första hand med den grupp som vunnit tävlingen. Vid ett eventuellt fortsatt uppdrag kan beställarparten utöver staden vara också andra parter som deltar i utvecklandet av området.

3.1. Avgränsningen av tävlingsområdet

delområde 1

delområde 2

Gågatans uppdatering

delområde 3

Handelsplanen mellan Hovrättsplanen och Sandögatan

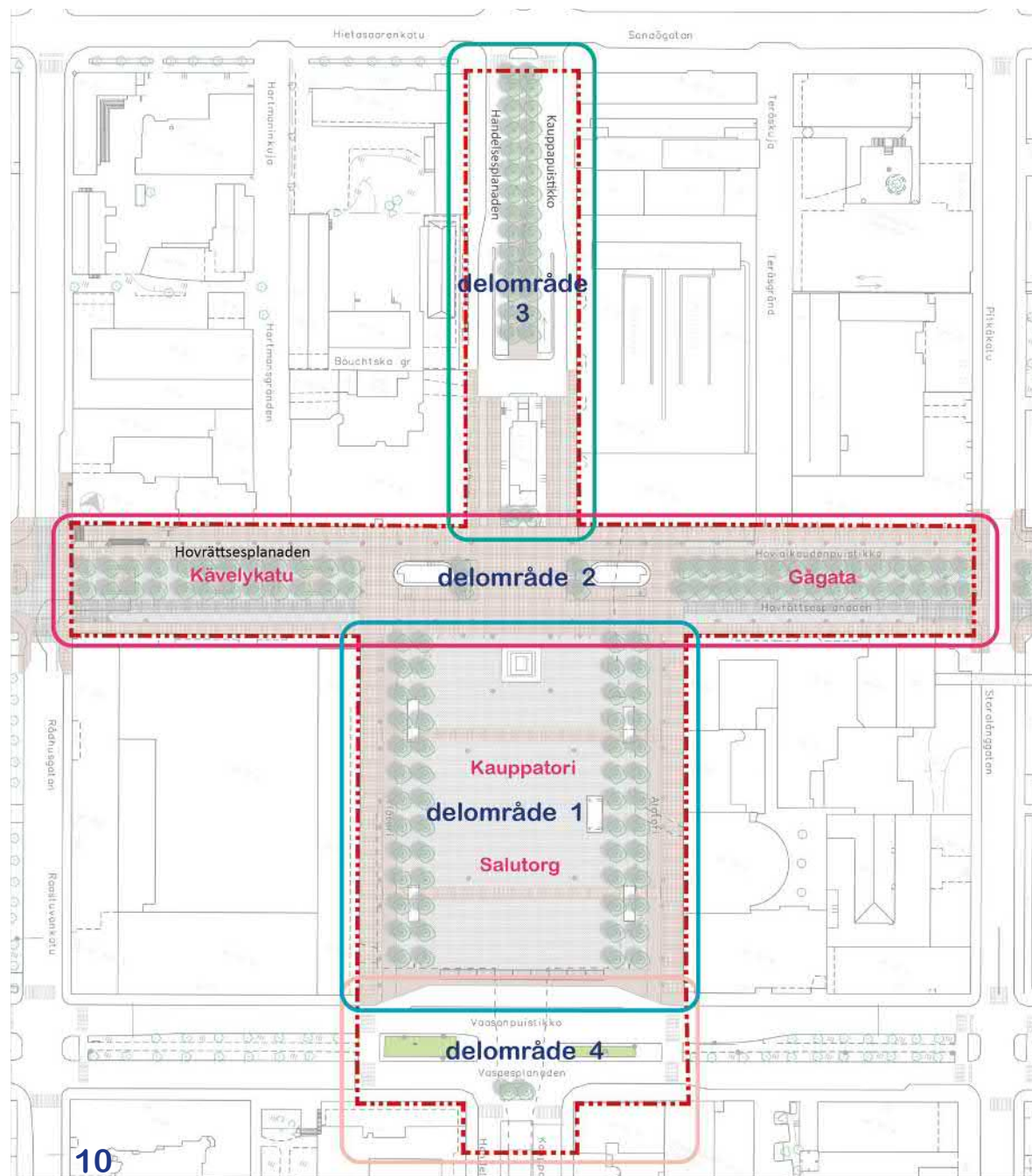
delområde 4

Vasaesplanandens och Handelsplanadens korsningsområde

100 M

Tävlingsområdet omfattar torg-, gatu- och parkområden ända fram till fasaderna i de omgivande kvarteren.

3.2. Planeringstävlingens mål

Huvudmålet är att öka livskraften i centrum. Målet är att främja en levande och mångsidig stadskultur samt att skapa och underhålla högklassiga platser med egen prägel. Planen ska på ett naturligt sätt förena sig med den nuvarande stadsmiljön och öka hela områdets funktionalitet, trivsamt, livskraft och användbarhet.

Lösandet av konflikten mellan ökad funktionalitet och bevarandet av tillräcklig öppenhet är en av de centralaste utmaningarna, som måste beaktas i planerna. Slutresultatet ska vara stadsbildsmässigt högklassigt och genomförbart.

Förbättrande av stadskärnans livskraft, attraktivitet, trivsamt och funktionalitet.

Torget är till sin funktionella karaktär ett salutorg och samtidigt en samlings- och evenemangsplats öppen för alla. Planen ska stöda både torgförsäljningen och livskraften för hela centrumets service och affärer. I planen utformas torgets funktioner klart och fungerande. Området ska vara fungerande, tryggt och trivsamt med beaktande av växlande årstider, tider på dygnet och klimat. Torget ska också vara rumsligt flexibelt, ett offentligt rum som möjliggör olika evenemang. Trivsamt och funktionaliteten på torget kan förbättras genom en behärskad ökning av byggrätten.

Området bör vara fungerande, tryggt och trivsamt med beaktande av de omväxlande årstiderna, dygntiderna och klimatet. Förbindelsen till Saluhallen och till övriga affärer söder om Vasaesplanaden förstärks med nya idéer. Allt det här genomförs på ett högklassigt och hållbart sätt med en förnämlig landskapsarkitektur.

Ett barnvänligt och aktivt torg för alla

Salutorget är en lättillgänglig mötesplats för alla. Mångsidigt användbara lekfunktioner och andra funktioner ska placeras på området på ett sätt som är lämpligt funktionellt, stadsbildsmässigt och med tanke på de kulturhistoriska värdena. Området utvecklas i sin helhet barnvänligt, med beaktande av behoven hos familjer och barn i alla åldrar i överensstämmelse med andan i Unicefs modell för en barnvänlig kommun.

I planen bör också övriga ålders- och användargrupper och tillgänglighet beaktas. I fråga om tillgängligheten beaktas sådant som har att göra med t.ex. rörlighet, syn, hörsel, kommunikation och information. Tillgängligheten övervägs också ur användnings- och underhållsperspektiv.

Kulturhistorien beaktas och särprägel utvecklas

Vasa salutorg har starka rötter från 1800-talets stadsplan till arkitektplaner som vunnit priser under de senaste årtiondena. Området är en del av en byggd kulturmiljö av

riksintresse. Denna kulturmiljö skiktningar från olika tidsperioder och en fungerande dialog med den nya planen skapar en särpräglad stadsmiljö. Vasa image som energihuvudstad ska synas i stadsbilden.

Förnyande av stadsgrönskan

Promenadcentrums träd skapar ramar och ökar centrumets anseende och trivsamt. Långlivad vegetation har stor betydelse med tanke på stadsbilden och bl.a. luftkvaliteten i centrum, hanteringen av dagvatten och främjande av välbefinnandet. Vid planeringen avgörs salutorgets träd framtid och också annan vegetation som lämpar sig för torget och promenadcentrum önskar man att ska öka. Målet är en högkvalitativ, trivsamt landskapsarkitektonisk helhet som ökar det estetiska på området. Vegetationen på området sköts högklassigt (klass A1).

Hållbar mobilitet

Salutorget ska vara en plats som är lättillgänglig för alla. På promenadcentrums område har fotgängarna huvudrollen. De områden där man går utvecklas vid planeringen så att de är tillgängliga och trivsamma så att man har lust att komma och stanna på salutorget också på vardagar. I centrum är syftet att främja även cykeltrafikens möjligheter, såsom tillgängligheten genom att platserna för cykelparkering ökar. Vid planeringen beaktas också kollektivtrafikens anknäring, vilket främjar en hållbar utveckling. Trivsamt och funktionaliteten på busshållplatsområdet ska utvecklas som en "hubb" för hållbar mobilitet.

Stadskärnan är starkare förbunden till det maritima Vasa

Vasa salutorg är hjärtat i den maritima staden. Hovrättsesplanaden fungerar som promenadcentrums starkaste länk mellan Järnvägsstationen och Stadsstranden. Av planen förutsätts idéer om hur den här förbindelsen mellan stranden och centrum stärks, t.ex. med tanke på servicedesign. Möjligheten att ana närheten till havet också i stadskärnan kan ökas till exempel med hjälp av formspråket hos växtligheten, konsten och konstruktionerna.

Tekniska mål och genomförbarhet

För Salutorgsmiljön söks en plan där områdets utmaningar har beaktats och lösts. Planen ska vara genomförbar med tanke på de tekniska ramvillkoren och i förhållande till budgeten. I projektets helhetkostnadskalkyl har man berett sig på planering och genomförande av de strukturer som avgörs i den här planeringstävlingen för ca tre miljoner (3 000 000) euro. Av de tävlande förväntas en ungefärlig kostnadskalkyl för lösningarna gällande översiktsplaneringen av delområdena 1 och 2 på planeringsområdet enligt InfraRYL:s (de allmänna kvalitetskraven för infrastrukturbyggande) beräkningar som gäller projekt och byggnadsdelar.

4. Beskrivning av tävlingsområde och omgivning

4.1. Beskrivning av området

Planeringens bakgrund

Salutorgets nuvarande framtoning baserar sig på en översiktsplan som gjorts över torget år 1994, då den nuvarande parkeringsanläggningen planerades under torgområdet. Planen har uppdaterats och utökats bland annat åren 1999 och 2003 vad gäller översiktsplanerna för den nuvarande gågatan. Baserat på delgeneralplanen för centrum har för planeringsområdet gjorts en ny övergripande plan för promenadcentrum år 2020 som försetts med två genomförandealternativ som sträcker sig från resecentrum till stranden och där salutorgsområdet också ingår (se bilaga 4). Utgående från den här övergripande planen gjordes för det avsnitt av Hovrättsplanen som blir mellan den nuvarande gågatan och resecentrum en genomförandeplan under år 2021 (se bilaga 5).

Invånarantal och åldersstruktur

Antalet invånare i Vasa år 2020 var 67 551 och befolkningstätheten 185,2 inv./km². Av samtliga invånare i Vasa var 21 % under 20 år, 30 % 20–39-åringar, 28 % 40–64-åringar och 21 % över 64 år. De finskspråkigas andel var 67 % och de svenskspråkigas 23 % och andelen invånare med andra språk 9 %. Antalet invånare i centrum är cirka 15 000. (Statistikcentralen) I åldersstrukturen i centrum framhävs andelen 20–39-åringar.

Torgfunktionerna

Salutorget fungerar som ett område för torgförsäljning, som under vardagar är i liten skala, men till exempel under stora evenemang utvidgas torgförsäljningen också till gågatans sida. Utöver försäljningsområdet är det till sin historia och sitt betydelsevärde ett torg för samlingar och festtorg. Torget erbjuder ett underlag för större samlingsbehov vid evenemang i stil med förstamaj-marknad, demonstrationer, julöppning och krigsmannaedstillställningar. Vid större evenemang har det varit uppskattningsvis 10 000 personer och vid medelstora evenemang 3 000 personer. Torget är också en plats där mindre evenemang ordnas.

Då inga evenemang ordnas på torget upplevs det som tomt och otrivsamt. Olika torgförsäljningsstånd, den blandade uppställningen och förvaringen av varor på baksidan av de bestående försäljningsvagnarna ger ett allmänt intryck av oordning på torget.

På torget finns också en estrad, som har möjliggjort att det hålls tal och t.ex. konserter. Vid behov har en långtradare förts till torget för att fylla behovet av en större estrad. Tillfälliga funktioner, såsom beach volley, hoppborgar och matmarknader för med sig omväxlande verksamhet på torget och gågatan. Med tillfälliga försök har stimulerande resultat fåtts för Vasa torg, t.ex. med hjälp av en konstgräsplan och ökad växtlighet. På vintern har folk lockats till torget av bl.a. snöskulpturevenemang. Torgets lutning har delvis gett upphov till utmaningar med tanke på anläggande av planer.

I södra ändan av torget finns stadens mest centrala hållplatser för kollektivtrafiken. Utrymmet för stora människomängder att vänta på bussen är inte alltid tillräckligt och det finns just inget regnskydd. Också i fråga om tillgängligheten och struktureringen av utrymmet är det oordning bl.a. vad gäller fotgängare och folk som väntar på buss på hållplatserna. Som ett öppet rum används torget för genomgång, där de leder som nu anlagts som tillgängliga inte lämpar sig för annat än för att förena Övre och Nedre torget.

Av torgkartan ser man de nuvarande försäljarna med årsplats, övriga torgplatser, glasskioskplatser, avfalls- och vattenlösningar. Bredvid avfallspressen finns en djupuppsamling för bioavfall som för närvarande inte är i bruk. I tävlingsskedets bakgrundsmaterial som bilaga finns också en elkarta, där de uttag som finns på torget har märkts ut. Till restaurangvagnarna leds elektriciteten i praktiken alltid från torgparkeringens trapphus med långa ledningar. På torget saknas en tillgänglig avgiftsfri toalett som fungerar enligt 24/7-principen.

Kulturihistorialliserat arv

Setterbergs gatunät med esplanader och brandgator samt torgskvärar har bevarats väl, även om körförbindelserna har breddats på bekostnad av trädbeståndet för att underlätta biltrafiken. Vasas centralesplanader, brandgator och salutorg har värderats som en byggd kulturmiljö av riksintresse.

Inventerade kulturhistoriskt värdefulla byggnader är invid gågatan Suomalainen klubi (år 1878/ 1905), C. J. Hartmans hus (1911–13) och Lassila & Tikanojas affärsbyggnad (1937), runt torget Rewell center (år 1960–64) Commerces hus (år 1911) och Unitas (åren 1925–26) samt invid Vasaesplanaden Askos hus (år 1939), Aktia hus (år 1972) och Saluhallen (år 1939). Finlands frihetsstaty (år 1938) är också skyddad.

Byggnader och konstruktioner

Planeringsområdet omges av centrums stora affärsbyggnader. Deras planerare och byggnadsår presenteras på temakartan (s. 14).

Centrala byggnader på torget (s. 15) är estraden och hiss- och trapphusen A, B, C och D som leder till torgparkeringen. I kioskbyggnaderna på gågatan och Handelsplanen finns i nuläget Hesburger, Social Burgerjoint och Littlepub. På torget bredvid statyn finns en infokiosk i lätt konstruktion. I Hesburgers byggnad finns beredskap för en offentlig toalett som inte har tagits i bruk. Via trapphus A finns under Torgparkeringens öppettider tillträde till en avgiftsbelagd allmän toalett och i köpcentren finns egna allmänna toaletter som kan användas under öppettiderna.

Torgparkeringens däckkonstruktion sträcker sig över nästan hela planeringsområdet. De nuvarande körramperna till torgparkeringen kommer från torgets motsatta sidor (från Handelsplanen). Viktbegränsningarna och konstruktionslagrens tjocklek inverkar på byggandet och verksamheten ovanpå däckkonstruktionen.

Nästa sidor: Byggnaderna runt torget och Planeringsområdets byggnader och konstruktioner.

BYGGNADERNA RUNT TORGET

På bakgrundsbilden utdrag ur kulturmiljökartan över Vasa centrum (2010)

Nedre torget

1. Fastighet, färdigställd 1981
2. Commerce-huset, Nedre torget 1, färdigställd 1911/13. Arkitekt Bruun & Schoulz
3. Unitas, Nedre torget 3, färdigställd 1925/26. Arkitekt Schoulz & Palmqvist
Glasmålningar, L. Segerstål
4. Nedre torget 3, färdigställd 1989. På platsen fanns tidigare det sk. Shell-huset (1858 C.A. Setterberg)

Vasaesplanen/ Handelsesplanen

5. F.d. Lollipop. Huvudsakligen rivet och byggt på nytt 1987. Fasaden mot gatan bevarades. (1914/A.W. Stenfors)
6. Saluhallen, Vasaesplanen 18b, färdigställd 1892/1901/1927. Arkitekt Backmansson & Thesleff äldsta delen 1892. A.W. Stenfors 1901 ja 1927.
7. Asko-huset. Handelsesplanen 13/ Vasaesplanen 18 färdigställt 1939. Arkitekt Viljo Rewell
8. Aktia-huset, Handelsesplanen 14 färdigställt 1972 Arkitektbyrå Bertel Saarnio, huvudplanerare Kari Järvinen

Övre torget

9. Rewell Center färdigställd i flera skeden 1960-1963
Arkitekt Viljo Rewell

Hovrättsesplanen/ Handelsesplanen

10. Hartmann-huset, Handelsesplanen 12 färdigställt 1911-13
Arkitekt K.S. Kallio
11. Sampo-huset, Handelsesplanen 11 färdigställt 1979
Arkitekt Toivo Korhonen

100 M

BYGGNADER OCH KONSTRUKTIONER

D

KONSTRUKTIONER OCH TAK PÅ MARKEN

KONSTRUKTIONER UNDER MARKEN (SKRÄPPRESS)

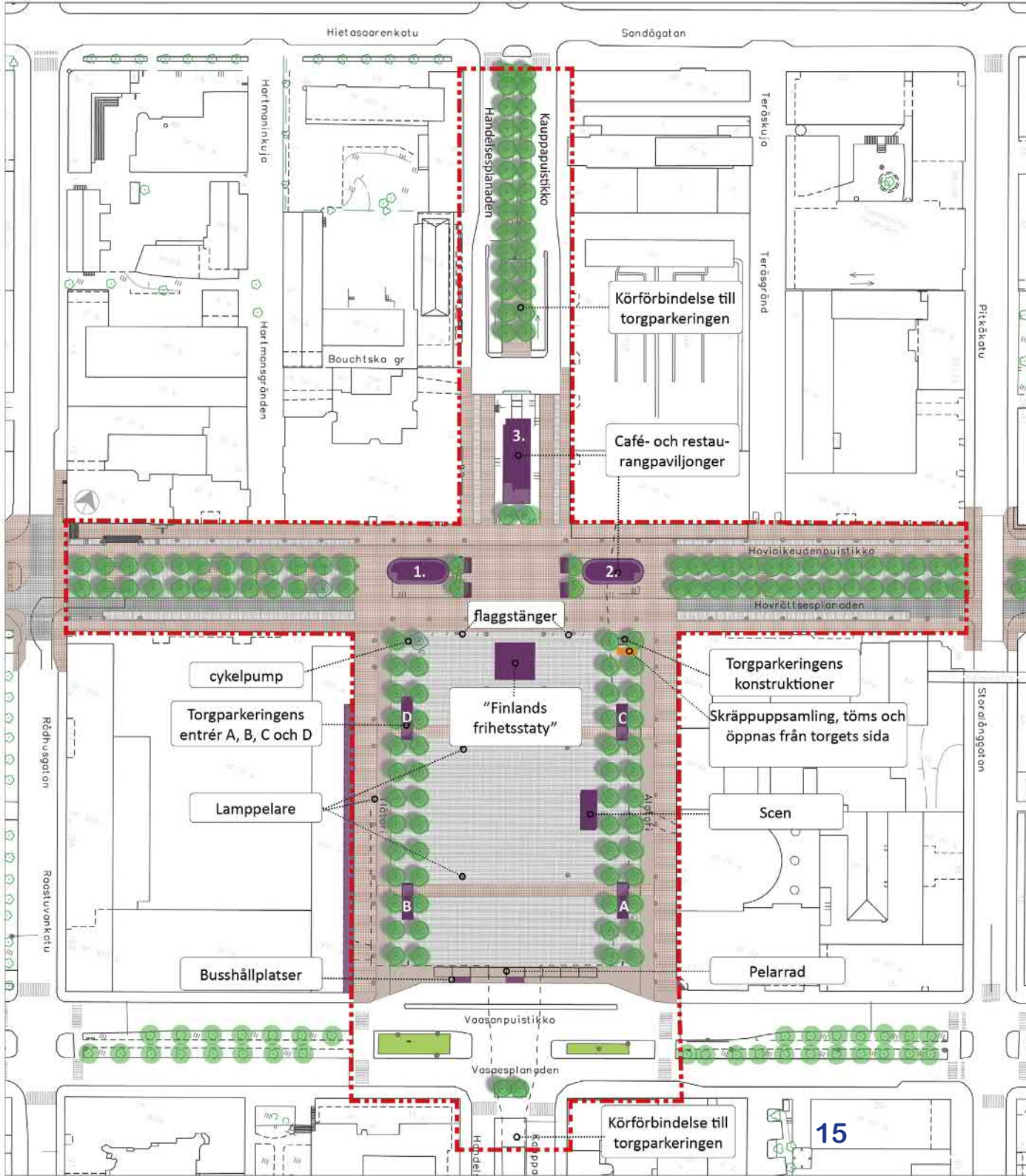
Torgkioskerna

1. Hovrättsplanaden 15a
färdigställd 2003
Arkitekt Heikki Aitoaho

2. Hovrättsplanaden 15b
färdigställd 2004
Arkitekt Heikki Aitoaho

Handelsesplanaden

3. Hesburger, Handelsplanaden 11a
färdigställd 2004
Arkitekt Heikki Aitoaho

100 M

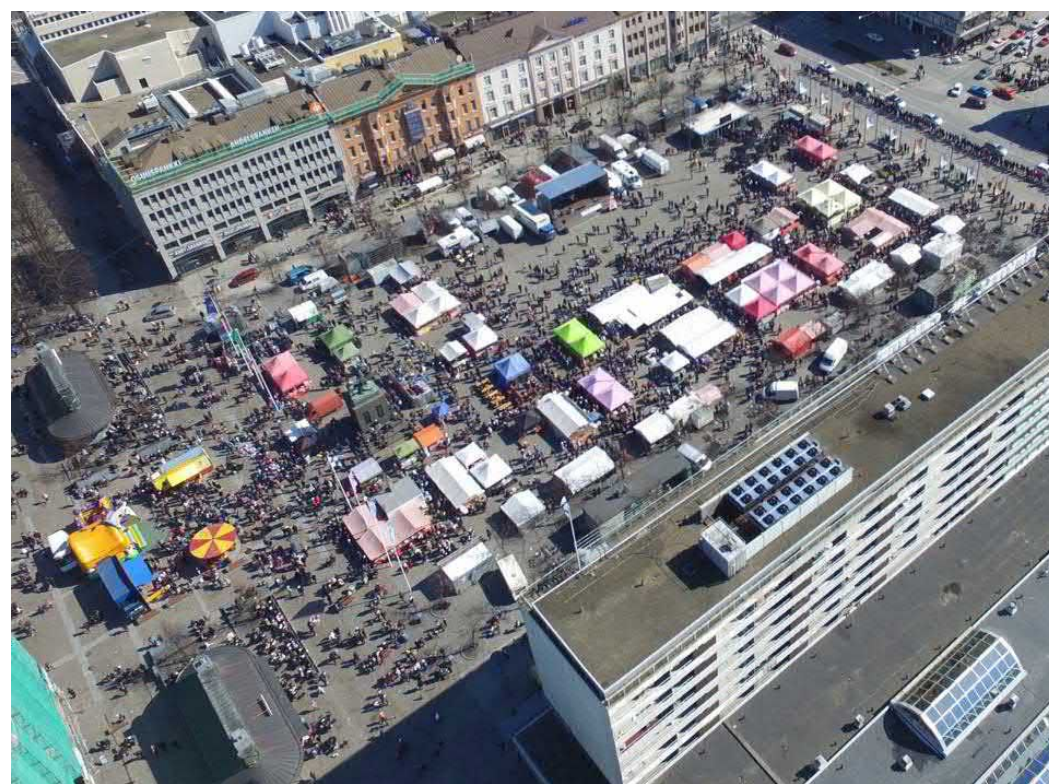
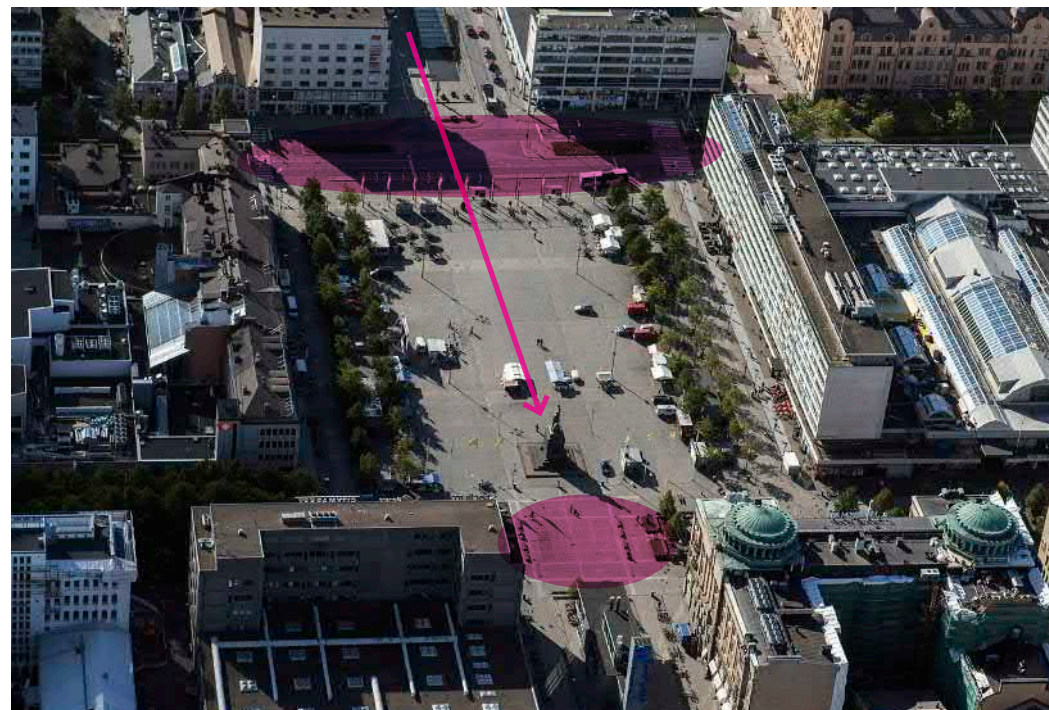
Landmärken, vyer och knutpunkter inom stadsstrukturen

På torget och samtidigt på hela planeringsområdet är det mest centrala landmärket Finlands frihetsstaty, som planerats av Yrjö Liipola och Jussi Mäntynen och avtäcktes 1938. På så sätt är den öppna vyn över torget mot statyn ett centralt drag som ansetts vara viktigt (se intilliggande bild).

Trädbeståndet upplevs som en viktig trivselfaktor på torget. Stora träd förtydligar torgrummet, ger det en egen skala och karaktär samt förenhetligar randområdet i övrigt diffusa framtoning. Ibland upplevs trädbeståndet också som ett avgränsande element utanför specialbutiker. Trädalléernas närmiljö upplevs vara något igentäppt och underlaget i allén används främst för cykelparkering och som bakgård för matstånden. Gågatans esplanad har utvecklats i planen i andan mot Järnvägsstationen så att man kan röra sig och vistas mellan träden mellan den omgivande gågatan och gårdsgatan. Den här principen förverkligas inte för närvarande överallt i esplanaderna i det nuvarande promenadcentrum, utan delvis hindrar fasta cykelställningar och byggnader passagen.

Avsnittet vid Vasaesplanaden och södra Handelsesplanaden är i huvudsak ett livligt korsningsområde och en trafikknutpunkt i området. Den tungt trafikerade Vasaesplanaden skiljer torget och promenadcentrum från affärscentrumet i söder. Området har stor betydelse vid skapandet av det nuvarande torgets atmosfär. För bilister som kommer söderifrån fungerar salutorgets södra kant och Frihetsstatyn också som en kulmination med tanke på ankomstsyn in till staden.

Promenadcentrums knutpunkt utgörs av korsningen mellan Hovrättsesplanaden, Handelsesplanaden och Salutorget. I detta område har det bildats en småskalig torgplats med vattentema, bänkar och statyer. Området avgränsas av restaurangpaviljonger och Frihetsstatyn. Handelsesplanadens förbindelse med promenadcentrum blir trång och bakgårdsaktig av det rum och den trafik som begränsas av byggnaderna i området och Torgparkeringens ramp. Handelsesplanadens avsnitt av planeringsområdet (delområde 3) är för närvarande otrivsamt och icke-fungerande.

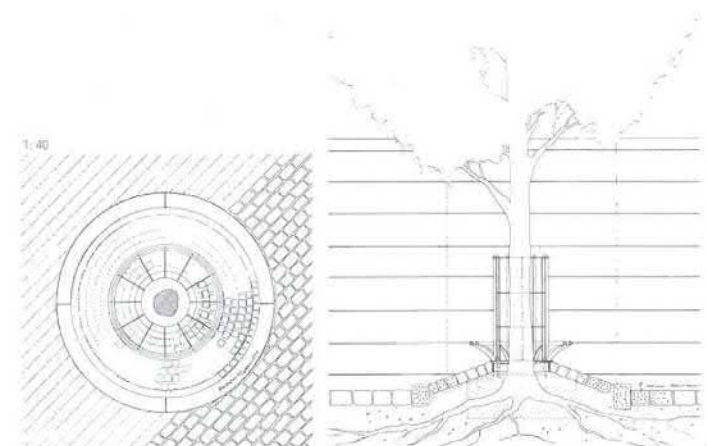
VÄXTLIGHET

- TRÄD SOM LÄMNAR KVAR, LIND
- TRÄD SOM BÖR FÖRNYAS, LIND (Tidtabellen varierar...)
- BUSKPLANTERING

SÄSONGPLANTERINGSOMRÅDE

Därtill säsonsplanteringar i bl.a körhinderkrukor och när café-byggnaderna.

Planerad planteringsdetalj, Aitoaho&Viljanen (1995)

Situationen 2021, Trädinventering

100 M

Planteringar, ytmaterial och utrustning

Träden på torgområdet är skogslindar. Trädbeståndet har klarat sig ovanligt bra (15–27 år) på däckskonstruktionen trots felaktigt planteringssätt och begränsat växtunderlag. Träden på gågatan är parklindar. På gågatan finns låga ”vistelselögar” som avgränsats med buskplanteringar. På Vasaesplanadens korsningsområde upprätthåller staden två områden för säsongspanteringar. På torget används också olika kärl som lämpar sig för säsongspanteringar, t.ex. stora krukor som också fungerar som avstängningsanordning.

Ytmaterialet på torget är i huvudsak gammal nubbsten och bruna plattor i granit (Baltic Brown). På Övre och Nedre torget har också betongsten utnyttjats med fiskbensläggning. På gågatan finns i huvudsak bruna granitplattor. Gågatan är utrustad med uppvärmning, liksom också två tillgängliga passager över torgområdet mellan hisschakten.

Torgmiljön och gågatans bänkar, sopkärl, cykelställningar, stödställningar och brunnslock har planerats enkom för området, dvs. de är av modellen ”Vasa” (Aitoaho&Viljanen). Det material som har använts för granitbänkarna är Baltic Brown granit. För bänkarnas och cykelställningarnas trädelar har använts teak som ska oljas, som senare har målats i brunt. I ”logerna” som avgränsats med buskar på gågatan finns grönmålade bänkar i trä enligt Vasas historiska parkbänkmodell, vilka har använts även i andra parker i Vasa i grönt, vitt och grått. I planen för förlängning av gågatan har både granitbänkarna och de historiska parkbänkarna utvecklats i en mer tillgänglig riktning genom att de historiska bänkarna har höjts på och lutningsvinkeln har gjorts rakare. Samtidigt valdes tränyansen på båda bänkmodellernas sitttytor. Som färg på stommen till de historiska parkbänkarna valdes grafitgrå (RAL 7024), som används också på områdets belysningsstolpar och andra inventarier som ska målas. I enlighet med Aitoaho&Viljanens planer har i metalldelarna i stor omfattning också använts förzinkat stål.

Trafik och tillgänglighet

De nuvarande trafikregleringarna och parkeringsplatserna på Salutorgets område presenteras på sidan 19. Trafikmängderna och annan information presenteras i trafikutredningen för delgeneralplanen för centrum.

Tävlingsområdet är en viktig tillgänglig gångmiljö. På torget går man och sneddar över det som en genväg. Fordon har placerats utan tillstånd utanför de platser som anvisats för dem, på det egentliga torgområdet. Huvuddelen av de fordon som har parkerats på torget hör till torgförsäljare och de är ofta placerade i anslutning till försäljnings-

platsen. Busshållplatserna i torgets södra del betjänar lokal- och regiontrafiken och används av skolelever. Hållplatsområdet är en del av en viktig trafikknutpunkt. Torgets räddningsvägar, servicetrafik och parkeringsplatser på Övre och Nedre torget ska bevaras enligt kartbilagan.

Cykeltrafik är tillåten i promenadcentrum, men ingen separat trafikled har anvisats för den, utan den är underställd gångtrafiken och därför önskas det att cyklisterna ska hålla måttlig fart. Avsikten är att snabba cykelleder ska placeras utanför promenadcentrum. Biltrafik och cykeltrafik är tillåten på en särskild led på gågatorna. Parkeringen av bilar i närheten av promenadcentrum består av parkering längs gatorna samt små parkeringsområden och –anläggningar, men den huvudsakliga kommersiella parkeringen sker i Torgparkeringen.

Nästa sida: Trafiken, räddningsrutterna och parkeringen i nuläget.

4.2. Områdets naturförhållanden

Centrums dagvatten och landhöjningen

Vasas stränder blir grundare på grund av landhöjningen. Den uppskattade landhöjningen är ca 8,5 mm per år i Vasaregionen. Landhöjningen inverkar inte på planeringsområdet för tävlingen, men den ger Vasas natur dess karakteristiska utseende.

I anslutning till delgeneralplanen för centrum har en dagvattenutredning gjorts för centrum. Centrum är i huvudsak byggt område, där dagvattnet hanteras till stora delar med separata avlopp, men också med öppna diken och stuprännor. Dagvattnet hamnar obehandlat i Metviken samt Södra och Norra Stadsfjärden, vilkas belastning, eutrofiering och igenväxning ökar av utloppsvattnets näringshalt.

I dagvattenutredningen som gjorts för centrum identifierades flera dagvattenöversvämningstillfällen. Ett av de här finns på planeringsområdet framför Vasaesplanaden 18. Vattenmängderna på området blir inte särskilt stora, men affärslokalerna nära området riskerar att bli våta redan i samband med regn som upprepas en gång på två år. På översvämningsskadorna inverkar bland annat ingångarnas höjder, dagvattenavloppsneten inne på tomten och placeringen av stuprännorna. En reparerande åtgärd kunde vara att sänka esplanadens mittrefug och ändra den till en infiltrerande fördjupning. En utmaning på området är det kommunaltekniska nätverket som försvårar dagvattennätets funktion. Genom att leda dagvattnet så att det följer den nuvarande översvämningssrutten i stället för huvuddagvattenavloppet, kan det nuvarande problemet lösas. Ärendet granskas i samband med den pågående detaljplanen för utvidgande av torgparkeringen.

Klimat och ljus

Vasa karaktäriseras som Finlands soligaste stad. Närheten till havet påverkar väderleken i Vasa, vilken ofta är blåsig och solig. Torget upplevs som ett blåsig ställe och vid kallt väder som otrivsamt. Även om solen ofta är tillgänglig, upplevs Övre torget som torgets skuggigare sida. Buller och utsläpp från trafiken inverkar speciellt invid Vasaesplanaden på trivsamheten.

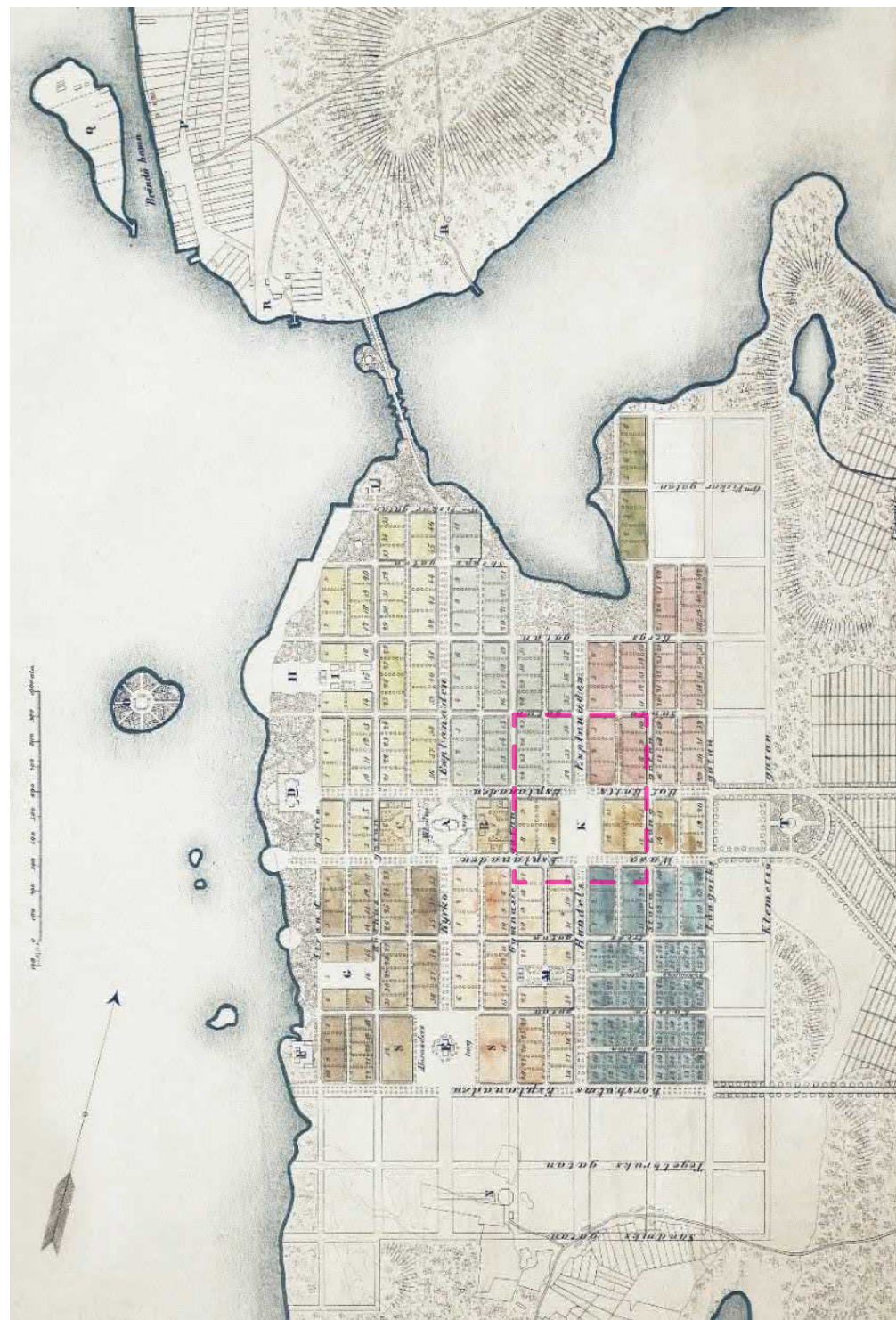
4.3. Områdets historiska skeden

Då Vasa stad brann år 1852 hade havet på grund av landhöjningen förflyttats långt bort från det dåvarande centrum och ett beslut fattades att staden ska flyttas. Arkitekt Carl Axel Setterberg upprättade en ny stadsplan för Vasas centrum (på den tiden Nikolajstad) på dess nuvarande plats år 1855. Stadsplanen utgår från två esplanader i nord-sydlig riktning (nuvarande Kyrkoesplanaden och Handelsesplanaden och tre esplanader i väst-östlig riktning (nuvarande Hovrätts-, Vasa- och Korsholmsesplanaden, med hjälp av vilka staden indelades i brandområden. Huvudelementen var en tydlig rutplan, breda esplanader, brandgator som löpte genom kvarteren, en fritt utformad strandparkszon samt offentliga byggnader vid stranden. Esplanaderna, brandgatorna, torgen samt strandparken och dess offentliga byggnader är även nu Vasas mest typiska och särpräglade delar.

Torgen har redan i den ursprungliga planen haft en central roll som centralskvär och på Salutorget som handelsplats. Också funktionerna runt torget var noggrant övervägda. Salutorget byggdes i samband med genomförandet av gatunätet efter det att Nikolajstad hade grundats. Torget har varit ett öppet fält och vyerna över torget hinderfria. I och med motoriseringen fanns det busshållplatser på torget och mycket mera bilparkering än i dagens läge. Då var själva salutorget bara ca 45 m brett och trafiken tog utrymme från Övre och Nedre torget. I och med att torgparkeringen byggdes och salutorget sanerades, eftersträvades återigen ett bättre promenerbart och festligt paradorg, varvid utrymmet breddades med totalt ca 40 meter genom att busshållplatser avlägsnades från övre torget. På torgets yta har två "åsar" formats i nord-sydlig riktning efter att parkeringsdäcket byggdes, vilket baserar sig på ytformationerna i den ursprungliga stenläggningen och på dagvattenhanteringen.

På 1960- och 1970-talen förnyades centrum enligt arkitekt Erik Kråkströms modernistiska stadsplan. En betydande del av stadens historiska byggnadsbestånd revs och ersattes med massiva höghuslameller. Centrum ökade betydligt på höjden. Avvikande från Setterbergs plan placerades de nya byggnaderna ofta på tomternas mittersta delar i stället för invid gatan.

Den nuvarande stadskärnan präglas av en omväxlande stadsbild med byggnadsstilar och skiktningar från olika tidsperioder. I stadsbilden syns de olika tidernas ideal, ideologier och historiska skeden. Tidsskiktningarna skapar en rik och mångsidig miljö, som förmedlar ett budskap om förhållanden och händelser i det förflutna och skapar en särpräglad framtong för området.

4.4. Planer som upprättats

Delgeneralplan för centrum av Vasa 2040

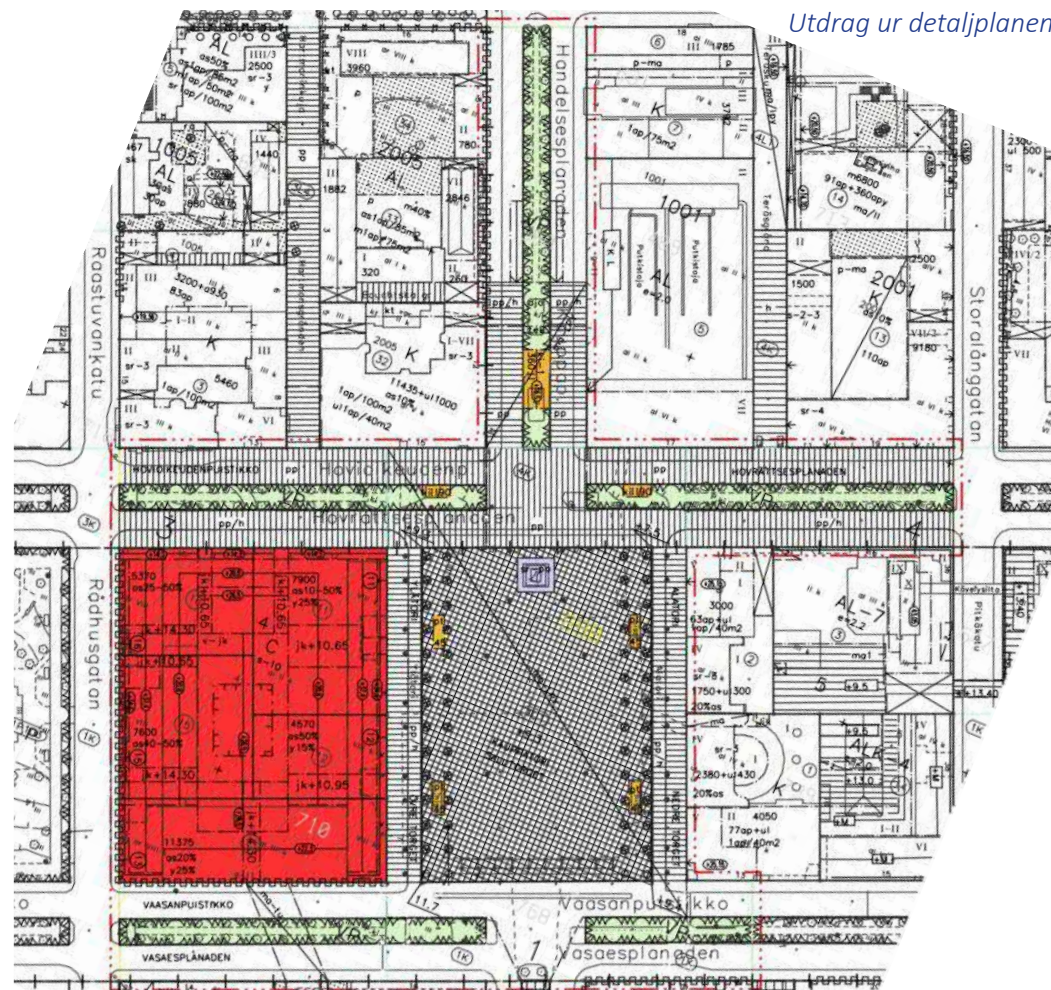
Delgeneralplanen för centrum trädde i kraft 22.8.2021 och är ett viktigt riktgivande dokument för utvecklandet av Vasas centrumområde. Som bakgrund till delgeneralplanen gjordes flera utredningar och delrapporter, bl.a. en trafikutredning, affärsutredning, kulturmiljöutredning samt Vasas centrumstrategi, där man fastställde riktlinjerna och de strategiska målen för centrumutvecklingen i Vasa.

Torgmiljön är stadens hjärta och en mångsidig affärskoncentration, där det inbördes sambandet mellan markanvändning, trafik, service och näringar betonas. På strategisk nivå är det viktigaste målet att utveckla Vasas centrum till ett livskraftigt och attraktivt centrum för hela regionen. Målet är också att utvidga och förtäta Vasas centrum, utvidga Vasas promenadcentrum, förbättra centrums tillgänglighet och utveckla speciellt möjligheterna till gång och cykeltrafik i centrum. Utvecklande av attraktiviteten och funktionsdugligheten för gångmiljön är viktigt både med tanke på såväl trivselen i miljön som verksamhetsförutsättningarna för butikerna och den kommersiella servicen i centrum. Vid byggande i centrum ska man beakta också byggeffektiviteten och stadsbilden, parkering för bilar och cyklar, förbättrande av energieffektiviteten, historiska värden, funktionalitet samt inverkan på trafikinätet i centrum.

I delgeneralplanen har Vasas kulturmiljöer av riksintresse anvisats, vilka är esplanaderna, brandgatorna, centrala parker och salutorget. Dessa områdens dimension, karaktär, värdefulla stadsrum och det arkitektoniskt eller kulturhistoriskt värdefulla byggnadsbeståndet på områdena bör bevaras enligt delgeneralplanen. Om områdena bebyggs eller ändras bör man se till att områdenas speciella värden bevaras. Esplanaderna klarar av förändringar i någon mån, men med tanke på att deras karaktär ska bevaras är det mycket väsentligt att trädraderna blir kvar. De ursprungliga trädslagen i esplanaderna är björk, lind, lönn och alm. Trädslagen i esplanaderna bör i första hand vara de ursprungliga trädslagen.

Områdets gällande detaljplan

I detaljplanen är planeringsområdet mest torg-, gatu- och parkområde. På området är det tillåtet också med mindre servicebyggande, såsom kioskverksamhet eller byggande som möjliggör underjordisk parke-ring. De nuvarande träden på området har märkts ut som träd som ska skyddas. I esplanaderna förutsätts bevarandet av träden också av värdet på den riksomfattande byggda kulturmiljön (RKY). Detaljplane-beskrivning som bilaga (bilaga 6) och planbild som länk.

Detaljplanen för utvidgande av torgparkeringen

Planläggningen bereder som bäst detaljplanen för utvidgande av Torgparkeringen. Utvidgningen placeras under Vasaesplanaden, och i planavgränsningen ingår också en del av Salutorget och affärsfastighetstomten på Handelsesplanaden 14. Beredningen av detaljplanen är ännu i utredningsskedet, vilket gör att lösningarna i Salutorgstävlingen vid behov kan beaktas i den. Syftet med detaljplanen är att möjliggöra en utvidgning för 600–800 bilplatser under Vasaesplanaden så att den förenas på ett naturligt sätt med den nuvarande Torgparkeringen, och att eventuella nya infarter placeras på Vasaesplanaden, i väster invid Skolhusgatans korsning och i öster invid Stationsgatans korsning. Andra mål i detaljplanen är bl.a. att bevara värdena i den byggda miljön av riksintresse, stärka centrumområdets funktionalitet och beakta gång- och cykeltrafikens behov. Projektsidorna för detaljplanen finns på adressen www.vaasa.fi/ak1071.

Tidigare planer för promenadcentrum och torget

För Vasa salutorg gjordes en översiktsplan år 1994 i samband med byggandet av torgparkeringen. Syftet med planeringen var ett festligt paradttorg, som öppnar sig mot fastigheterna bredvid torget. I och med planen omvandlades torgmiljön så att den betonar gångtrafik och på torget planterades dubbla trädtrader bredvid gatorna på Övre och Nedre torget. I och med Torgparkeringen förnyades alla torgets inventarier, stolpraden, belysningen och konstruktionerna. Trappschakten som leder till Torgparkeringen blev också en del av torgkonstruktionerna. Vid gatustenläggningen användes i huvudsak de ursprungliga stenar som rivits upp, men nya tillgängliga rutter skapades också med granitplattor. Ljusstolparna i mitten av torget har planerat utifrån de ursprungliga ljusstolparna.

Centrums gångmiljö började utvidgas i anslutning till utvidgandet av torgparkeringen år 2003, då skapades bl.a. gågatans restaurangpaviljonger med väggar i glas, det mindre evenemangstorget mellan dem med vattentema och statyer, restaurangbyggnaden i torgets norra ända på Handelsplanen och rampen till torgparkeringen samt gågatans inventarier och belysningsanordningar. Promenadcentrum blev färdigt i sin helhet år 2006, men bland annat området beläggningar och pollararmatur har man varit tvungen att byta efter att området blev färdigt.

År 2006 belönade paraplyföreningen för Finlands stadskärnor Levande Stadskärnor rf Vasa med priset för *"Finland bästa centrumförnyelse 2006"*. Om promenadcentrum konstaterades bl.a. att parkeringen under torget för kunderna smidigt alldeles till kärncentrum, promenadcentrum fortsätter smidigt till torgmiljön, centrum är trivsamt och moderna konstruktioner för en dialog med det historiska centrum. Promenadcentrum belönades dessutom med Finlands kommuntekniska förenings hedersomnämning i fråga om *"Årets kommuntekniska prestation år 2006"* samt Trädgårdsförbundet ry:s och Byggproduktionsindustrin RTT rf:s hedersomnämning i fråga om *"Årets miljökonstruktion 2006"*.

I slutet av år 2020 fanns en övergripande plan över Vasas utvidgade promenadcentrum och dess alternativ framlagd och utlåtanden och åsikter begärdes om den av myndigheter och stadsbor (se tävlingsskedets material). Arbetet med den övergripande planeringen är ännu på gång och den slutliga övergripande planen för Vasas utvidgade promenadcentrum har godkänts preliminärt.

4.5. Strategier som styr planeringen

Vasa stads strategi 2022-2025

I Vasa stads strategi är Vasas mål i synnerhet dragningskraft och välfärd. Dessa mål strävar man efter att nå genom att bl.a. satsa på invånarnas välfärd och lycka, företagsvänlighet samt genom att öka invånarantalet, studiemöjligheterna och arbetsplatserna. Vasa har som mål att vara klimatneutralt ännu under 2020-talet. Vasa är också Nordens energihuvudstad och företagarna har en viktig ställning i Vasa. Därtill är Vasa en av Finlands ledande städer i satsningen på hållbar utveckling. Energin och energilösningarna får synas också för stadsborna i gatubilden.

Unicef – Barnvänlig kommun

Vasa stad deltar i UNICEFs modell Barnvänlig kommun från början av år 2022. Med hjälp av modellen beaktas barnens rättigheter och barnet hörs både i kommunens beslutsfattande och i servicen. Modellen hjälper kommunerna att säkerställa att rättigheterna i synnerhet för de barn som har den svagaste ställningen tillgodoses i kommunen.

5. Planeringsanvisningar

5.1. Allmänna anvisningar

På alla delområden av planeringen ska främjandet av planeringstävlingens ovan nämnda mål beaktas som en helhet och som en del av centrum. Vid sidan om dessa beaktas de planer och utredningar som gjorts för området tidigare (se bilagor och länkar). Det är önskvärt att man i tävlingsplanen beaktar den övergripande planen för promenad-centrum år 2020 (bilaga 4), men i och med de förändringar av grundläggande natur som sker på torgområdet är det möjligt att motivera ändringar i den.

Den kommersiella parkeringen finns i regel i Torgparkeringen. Räddningsvägarna, servicetrafik och annan trafik till de omgivande affärerna samt parkering för personer med funktionsnedsättning och i anslutning till torgförsäljningen ska beaktas och möjliggöras, annan onödig fordonstrafik och parkering i området vill man minimera.

Rutterna enligt nätplanen i programmet för främjande av gång och cykeltrafik ska beaktas i planeringen. Målet är att placera 200 cykelparkeringsplatser på planeringsområdet. Räddningsvägarna, servicetrafiken och parkeringsplatserna på Övre och Nedre torget bör beaktas i planeringen.

De byggnader som märkts ut i detaljplanen bibehåller sin nuvarande verksamhet. Säkerhetsaspekterna för ett öppet torg ska beaktas överallt. På torgområdet ska räddningsvägarna tryggas i alla situationer, körning in i folkmassor förhindras och dödvinkelområden minimeras. Konstruktioner och inventarier ska tåla vandalism.

Dagvatten kan utnyttjas som en del av den byggda miljön och samtidigt minskas översvämningstopparna i centrum. På salutorgets parkeringsdäcks område måste eventuella dagvattenlösningar vara tekniskt högklassiga.

Den havsnära energihuvudstadens image kan förbättras på de ställen där det i planen känns logiskt. I planen kan man möjliggöra ny teknik och energiinnovationer t.ex. för att öka säkerheten och funktionaliteten och minska de kommunaltekniska kostnaderna. Önskan är att helheten och de enskilda elementen ger lösningar enligt en hållbar utveckling.

Med belysningen skapas stämningar, upplevelserikedom och trygghet. Ordandet av festbelysningen vid jultiden är ytterst viktigt. Integreringen av den nuvarande konsten och ny konst beaktas och görs mångsidig i planeringen.

5.2. Översiktsplan för torgområdet, delområde 1

I fråga om Salutorget möjliggör reparation av däckskonstruktionerna och förnyande av trädbestånd att torgområdet uppdateras. Förväntan är planer på översiktsplanenivå för delområdet.

Förnyandet av träden möjliggör omplacering av dem. En mer mångformig växtlighet har önskats på området. Det förväntas att i planen ingår principiella ritningar över hur träd och växtlighetsområden genomförs ovanpå parkeringsdäcket. Behandlingen av vegetationsområdena presenteras skissartat och innehåller exempelsorter, principerna för planteringsområdet och eventuellt en princip för utnyttjandet av dagvatten.

Torget estrad har man tänkt att ska bibehållas i sin nuvarande form, men med bra motiveringar kan för den emellertid anvisas någon annan lösning eller placering. I planeringstävlingen behöver inte torgestradsproblemen lösas, utan det räcker med att ett tillräckligt område har föreslagits för den och att dess funktionalitet i sin miljö har undersökts.

För ökande av trivsamheten och funktionaliteten på torgområdet kan byggande i liten skala (1–2 byggnader) på 120–200 m² presenteras skissartat. Om tilläggsbyggande föreslås i planen, ska i fråga om byggnaden eller byggnaderna närmare undersökas hur de placeras i sin miljö och deras funktionella anknytning till den övriga torgverksamheten. Användningsändamålet för ett eventuellt tilläggsbyggande binds till att stöda torgservicen och i byggnaden placeras bl.a. en tillgänglig toalett som fungerar enligt principen 24/7.

För torghandeln och speciellt torgets matförsäljning och caféservice önskas en enhetligare, högklassigare och tydligare visuell framtoning.

De historiska ”åsarna” i stenläggningen på torget ska beaktas i planen som en del av salutorgets ursprungliga framtoning. Som ytmaterial är återanvänd nubbsten fortsättningsvis att rekommendera, men dessutom ska också tillgänglighetskraven beaktas vid rutternas linjedragning och materialen. Torgområdet sluttar, vilket påverkar bl.a. planeringen av permanenta och tillfälliga konstruktioner och uppkomsten av en naturlig läktare. Jordlagren ovanpå torgparkeringens däckkonstruktion är ca 50–100 cm tjocka, däcket har inte vattenisolerats.

Saker som förslaget skall innefatta:

Torgförsäljning, service och evenemang

- Torgförsäljningsområdet och dess strukturering: kafé- och matförsäljningsvagnar, säsongsplatser, bilplatser (på torget högst 20 bilförsäljningsplatser), torgförsäljarnas körning till försäljningsstånden, utvidgningsområde för stormarknader
- Idéer för förbättrande av torgförsäljningens visuella framtoning, t.ex. enhetlig utseende på försäljningsstånd, inventarier och väderskydd
- Permanenta funktioner för vistelse, lek, torgförsäljning och evenemang
- Växlande säsongsfunktioner för vistelse, lek, torgförsäljning och evenemang
- Reserveringar för eluttags- och vattenposter för torghandlarna, t.ex. SmartCity-smartstolpar
- Funktioner under evenemang i olika storleksklasser (10–100 pers., 3 000 pers., 10 000 pers.)
- Estradens dimensioner och underhålls krav (bilaga 3.3)

Trafik och mobilitet

- Rum för olika cyklar och färdmedel, t.ex. cykelparkering, serviceställe för cyklar, laddningsställe för elcyklar, elsparkcyklar osv.
- Huvudlinjer och genvägar för fotgängare, tillgängliga rutter
- Rutter för cykel- och biltrafik
- Busshållplatsens funktionsduglighet, tillgänglighet, livlighet och trivsamhet samt väderskydd
- Avlägsnande eller utvecklande av metallstolparna i södra ändan
- Förbindelserna till torgparkeringen och de omgivande affärerna
- Korttidsparkering och parkering för personer med funktionsnedsättning och lastningsplatser för affärerna
- Rutter och lyftplatser för ambulans och andra räddningsfordon
- Servicekörning, bl.a. underhåll av vegetationsområdena, tillträde med långträdare till estraden, torgförsäljning

Växtligheten

- Bevarade, nya och förnyade trädplanteringar.
- Ökande av växtligheten
- Utvecklande av ett mikroklimat (vind, trafikbuller och -damm, solen en varm sommar, torgets svala sida).

Övriga saker

- Belysningens möjligheter under olika årstider, framför allt julbelysningen
- Utformning, strukturering och konstruktioner för uterum som uppmuntrar till lek och aktiverar barn och unga
- Placeringen av tillgängliga passager och ytmaterial
- Torgområdets ytbeläggning och ytformer
- Trivsamt och vistelsemöjligheter för alla åldersgrupper
- Tillräcklig rumslig förbindelse till specialaffärer
- Däckkonstruktionens viktbegränsningar

Saker som förslaget enligt bedömning skall innefatta:

- Småskaligt tilläggsbyggande
- Dynamisk växtlighet
- Konstens möjligheter

5.3. Uppdatering av gågatan, delområde 2

Då det gäller de träd som ska förnyas på Hovrättsesplanaden sker förnyandet i princip på samma ställen och med samma växtsorter. Principerna i genomförandeplanen för förlängningen av gågatan till avsnittet mellan Hovrättsesplanaden, Storalånggatan och järnvägsstationen önskar man att utnyttjas bl.a. då det gäller planeringsområdets trafik (tillgänglighet, biltrafik) och inventarierna. I planen har det gjorts möjligt att röra sig längs esplanaden och att vistas i allén. Den nuvarande gågatans skala och grönska är drag i området som anses viktiga, men i de vistelsefickor som avgränsas av buskar har det också upptäckts oönskade aktiviteter. Förväntan är planer på översiktsplanenivå för delområdet.

Saker som förslaget skall innefatta:

- De träd som ska förnyas och bevaras
- Buskplanteringars bevarande, utvecklande och annan växtlighets diversifiering
- Användningen av trädalléer, deras trivsamt och trygghet
- Uppdatering av inventarier och ytor
- Mitt i esplanaden eluttags- och vattenposter för popup-evenemang
- Affärernas lastningsställen och tillgänglighet

Saker som förslaget enligt bedömning skall innefatta:

- Eventuella nya tillfälliga eller bestående verksamheter i trädalléerna
- Utökande av växtligheten
- Konstens möjligheter

5.4. Handelsplanaden mellan Hovrättsplanaden och Sandögatan, delområde 3

För delområdet mellan Sandögatan och Hovrättsplanaden förväntas planer på idé-nivå. Områdets bakgårdsaktiga uttryck ska förbättras genom att området görs trivsammare och bättre fungerande. Esplanadens träd ska värnas också på det här området.

Saker som förslaget skall innefatta:

- Trädbeståndets bevarande
- Förbättrande av trivsamheten på området
- Förbättrande av torgets och affärscentrums tillgänglighet

Saker som förslaget enligt bedömning skall innefatta:

- Utökande av växtligheten
- Konstens möjligheter

5.5. Vasaesplanadens och Handelsplanadens korsningsområde, delområde 4

För korsningsområdet mellan Vasaesplanaden och Handelsplanaden är förväntan planer på idé-nivå. Området är en trafikknutpunkt och dessutom i en nyckelposition med tanke på torgets och affärscentrums enhetlighet, tillgänglighet samt torgområdets trivsamhet. I korsningsområdet finns ett av centrums kritiska områden med tanke på dagvattenöversvämning. Då man kommer in till staden längs Handelsplanaden finns torget med sin staty som en betydelsefull vy och som ett landmärke för centrum. Vyn är viktig för hela stadens identitet.

Saker som förslaget skall innefatta:

- En för värderingarna passande ankomstvyn
- Utvecklande av det stadsbildsmässiga framtoning
- En rumslig och stämningsfull förbindelse för trafiken till torget
- Förbättrande av gång- och cykeltrafikens förbindelser mellan torget och det södra affärscentrumet
- Saluhallens och Handelsplanadens södra ändas anknytning till torget och promenadcentrum

Saker som förslaget enligt bedömning skall innefatta:

- Utökande av växtligheten
- Konstens möjligheter

6. Tävlingens bedömning

6.1. Bedömningskriterier

De viktigaste egenskaperna som granskas vid bedömningen av tävlingsförslagen:

- Den stadsbildsmässiga helhetsvisionen av ett attraktivt och mångsidigt stadsrum
- Allas torg: beaktande av olika ålders- och användargrupper, speciellt barn och unga
- En fungerande mobilitet och trafik och ett promenerbart område
- Beaktande av värdena och de lokala särdragen i den byggda kulturmiljön
- En landskapsarkitektonisk och arkitektonisk helhet
- Stadsgröniska som en naturlig del av helheten
- Torgområdets funktionsduglighet, strukturering och smidighet för torghandeln
- Livlighet och funktionalitet vid olika tider på dygnet och under olika årstider
- Tillgänglighet
- Framhävande av förbindelsen med havet
- Ett fungerande affärscentrum, fungerande affärer, affärscentrums fortgång söder om Vasaesplanaden
- Genomförbarhet; tekniskt och ekonomiskt ändamålsenliga lösningar

Dessutom beaktas vid bedömningen:

- Konstens lämplighet i miljön
- Lösningar i enlighet med en hållbar utveckling
- Kommentarer från allmänheten som kommit in medan arbetena varit framlagda

6.2. Val av vinnare

Juryn väljer det förslag som bäst motsvarar bedömningsgrunderna till vinnare av tävlingen. Helhetsvisionen och utvecklingsbarheten hos tävlingsförslaget är viktigare än att detaljerna är felfria. På andra, tredje och fjärde plats väljs förslagen i reserv.

7. Anvisningar för upprättandet av tävlingsförslagen

7.1. Tävlingsdokument och framställningssättet som krävs

Tävlingsförslagen ska lämnas in elektroniskt vikta i A0-format som PDF-filer stående. På ritningarna ska skalan och pil mot norr märkas ut. Ett lämpligt antal planscher som lämnas in som tävlingsmaterial är 3-4 stycken. Beskrivningen och övrigt material kan fördelas på planscher på det sätt som är mest fördelaktigt med tanke på planen. Förslaget ska innehålla följande dokument:

A) Presentationsbilder

1. Situationsplan, skala 1:500. På ritningen över tävlingsområdet ska bland annat arrangemangen för torgområdet, användningsändamålen för utrummen, materialen, passagerna, körförbindelserna, parkeringen, vegetationen samt inventarierna och utrustningen presenteras. I ritningen görs förslag om torgbyggnadernas och de nya konstruktionernas placering och omfattning samt deras användningsändamål. Situationsplanen ska vid ombrytningen sättas i nord-sydlig riktning.
2. Vybilder. I förslaget ska minst två perspektivbilder som beskriver den centrala idén i planen presenteras, där åtminstone den ena är beskriven från en fotgängares blickshöjd.
3. Tvärsektion av torget från ett ändamålsenligt ställe 1:200.
4. Tvärsektion av gågatan från ett ändamålsenligt ställe 1:200. Torin poikkileikkaus mielekkäistä kohdasta 1:200.
5. Sektion från ställe med nya vegetationsområden 1:50.
6. Projektions- och stämningsbilder över saker som är väsentliga med tanke på tävlingens mål, såsom lekidéer och vistelsekonstruktioner.
7. Basscheman: torgfunktioner och andra funktioner, årstider, belysning, växtlighet, trafik och mobilitet.
8. Övrigt material som åskådliggör planen (till exempel scheman som förutsätts för att presentera idén, skärningar, detaljbilder, idéplaner för småskaligt byggande).
9. Visionen. I tävlingsförslaget ska utöver ovan nämnda ritningar och bilder också åskådliggöras arbetsgruppens vision om ett Salutorgsområde som stämmer överens med tävlingens mål. Den tävlande gruppen får själv välja det framställningssätt som den anser vara bäst.

B) Planbeskrivning

I beskrivningen av planen ska framläggas:

- En beskrivning av helhetsvisionen och huvudprinciperna för tävlingsförslaget.
- En beskrivning med tanke på olika användare och användningssituationer.
- Förslagets centrala stadsbildsmässiga och funktionella lösningar.
- Förslagets trafikmässiga lösningar och beaktande av tillgängligheten.
- Huvudprinciperna för användning av belysning och vegetation i förslaget.
- En beskrivning av hur årstiderna beaktas i planen.

Beskrivningstexten inlämnas som en separat fil i A4-format – också i det fall att texten eller en del av den skulle finnas på tävlingsplanscher. Beskrivningens längd högst 4 sidor och fontstorleken minst 9.

C) Kostnadskalkyl

Kostnadskalkylen för planeringsområdet uppgörs i den omfattning som lösningen förutsätter (se planeringsanvisningarna). Kostnadskalkylen uppgörs enligt InfraRYL:s (de allmänna kvalitetskraven för infrastrukturbyggande) kalkyler som gäller projekt och byggnadsdelar. I kostnadskalkylen specificeras planens olika element samt kostnaderna för genomförandet och planeringskostnaderna. Ur den ska framgå en ungefärlig uppskattning av områdena i den allmänna planeringen (delområdena 1 och 2). Planer på idénivå (delområdena 3 och 4), eventuellt tilläggsbyggande på torget eller utvecklingskostnader för estraden behöver inte tas in i kostnadskalkylen.

7.2. Tävlingssekretess

Tävlingen är hemlig. Samtliga ritningar och dokument ska föras med tävlingsteamets förslags signatur, inga andra uppgifter får framgå. Förslagets signatur skall också framgå i filernas namn.

I anslutning till inlämnandet av tävlingsförslaget inlämnas en separat fil med namnet "Planerarnas uppgifter", där följande uppgifter framkommer:

- förslagets signatur
- namnen på de planerare som upprättat förslaget
- upphovsrättsinnehavarna till förslaget
- kontaktuppgifter (telefonnummer, e-postadress).

En av tävlingsarrangören förtroendevald försäkrar att det på tävlingsdokumenten som levereras till prisnämndens medlemmar och andra parter inte finns några uppgifter om upphovspersonerna.

7.3. Inlämnandet och förkastningsgrunder av tävlingsförslagen

Tävlingsförslagen inlämnas elektroniskt **senast 8.7.2022 klo 15:00** via portalen Tarjo-uspalvelu.fi. Varje fil som laddas ner på tävlingsförslagsmaterialet i systemet kan vara högst 100 MB. Försändelsen ska märkas "Salutorgets_plan_förslag_förslagets_signatur".

Tävlingsarrangören försäkrar inte och återlämnar inte tävlingsförslagen. Tävlingsdeltagarna ombeds spara materialet i original. Tävlingsförslag som inlämnats för sent förkastas. Dessutom kan juryn förkasta förslag som inte uppfyller tävlingsprogrammets krav.

V A S A .
V A S A .